

Caracterizarea personajului Spanul din opera Povestea lui Harap-Alb scrisa de Ion Creanga-prima parte

Personaj (aparent) negativ, functional (el provoaca mai toate incercarile de tip initiatic pe care trebuie sa le depaseasca Harap-Alb), static, unidimensional.

Modalitati de caracterizare:

- mijloace directe: portretul facut de narator si de alte personaje; autocaracterizarea;
- mijloace indirecte: caracterizarea prin propriile actiuni, prin intentionalitatea ascunsa a incercarilor pe care le da spre depasire lui Harap-Alb. El este cel care regizeaza intreg scenariul devenirii feciorului de crai; prin monologul interior; prin caracterul generic al numelui.

In sens restrans, Spanul poate fi socotit Diavolul, fiinta de dincolo, asa cum insusi se prezinta. Pe de alta parte, Spanul este un maestru spiritual, un guru. El este cel care regizeaza intreg scenariul devenirii feciorului de crai: il boteaza in apa fantanii, dandu-i o alta identitate si un nume initiatic, il conduce spre imparatia lui Verde-Im-parat si-l determina sa parcurga o serie de trepte ale desavarsirii.

O anumita parte a criticii a vazut in acest personaj "una dintre cele mai limpezi intruchipari (deloc alegorice insa!) ale rautatii si ticalosiei in stare pura din literatura romana si universala", un "parvenit ramas mitocan", ce "aduce in plin basm mahalaua in ipostaza ei mojiceasca" (Valeriu Cristea). Atat si nimic mai mult. Dar aceasta interpretare ignora tocmai planul de adancime al basmului, substanta lui mitologica. Aici Spanul are un rol decisiv, realizarea spirituala a protagonistului nefiind posibila fara participarea acestuia.

In sens restrans, Spanul poate fi socotit Diavolul, fiinta de dincolo, asa cum insusi se prezinta - "Chima raului pe malul paraului" - sau cum il avertizeaza craiul pe fiul sau la plecare: - "in calatoria ta ai sa ai trebuinta si de rai si de buni dar sa te feresti de omul ros, iara mai ales de cel span, cat ii pute; sa n-ai de-a face cu dansii, caci sunt foarte sugubeti" (aici "sugubat" inseamna "rau" sau "amagitor").